

DE NMV-EXCURSIES IN 2014

Onder redactie van Anneke van der Putte

Brederostraat 9, 6531 CA Nijmegen – avdp@de-stiel.demon.nl

Met medewerking van de excursieleiders

Van der Putte, A. (ed.), 2015. The NMV-excursions in 2014. Coolia 58(4): 191–205.

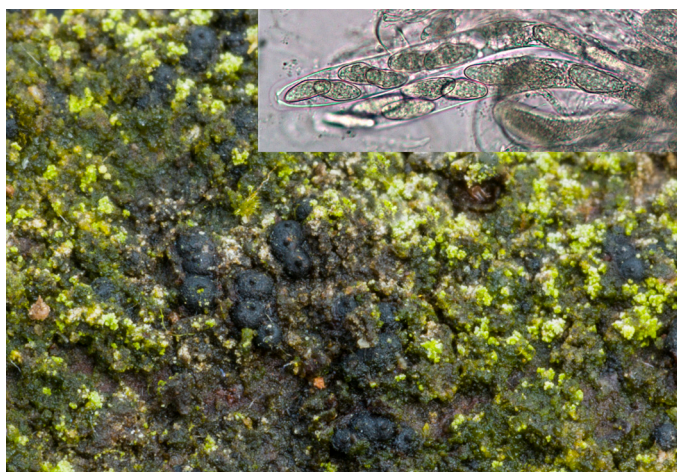
23 Excursions were organized in 2014 by the Dutch Mycological Society. Impressions of them are given by the excursion leaders. The most exceptional finds are mentioned and illustrated.

In 2014 werden 23 NMV-excursies gehouden. 1 werd er afgelast (wederom) vanwege de droogte in het voorjaar. Het gemiddelde aantal deelnemers was behoorlijk hoog, namelijk bijna 16 per excursie. Absolute uitschieter was de excursie op Nijenrode door Gert Immerzeel op 18 oktober. Daar kwamen maar liefst 50 mensen op af. Dat heeft het gemiddelde uiteraard flink opgeschroefd. Goede tweede was de excursie van Martijn Oud op 8 november naar Kennemerstrand. Hij voerde een groep van 38 man aan. De excursie met het grootste aantal vondsten was eveneens de excursie op Nijenrode: 278. Op een zeer goede tweede en derde plaats kwamen resp. de excursie van Luciën Rommelaars in Boswachterij Dorst (195 vondsten) en die van Jan Dieker naar Landgoed Voorstonden, met 188 vondsten. Al met al was het een goed excursiejaar, met dank aan alle enthousiaste excursieleiders, die door het jaar heen de NMV-ers hebben meegenomen naar de in mycologisch opzicht mooiste plekken van het land: de kroonjuwelen.

13 april 2014: Berendonck bij Wijchen (Nico & Marjo Dam)

De Berendonck is een recreatiegebied dat ligt ingeklemd tussen de Hatertse en Overasseltse vennen en de A73. Net als het wat beroemdere broertje Staddijk (aan de overkant van de A73) ligt het in het voormalige stroomgebied van Maas en Waal, en bodem en vegetatie zijn er daardoor nogal divers: stukken met zware klei wisselen af met zand, kreken met richels, Populierenakkers met wilgenruigtes. De 8 deelnemers troffen er zonnig weer en, voor de tijd van het jaar, veel paddenstoelen, al had je regelmatig een loop nodig om die te zien. Een van

deze mini's staat in bijgaande foto: het Eikendruivenpitje (*Botryosphaeria quercuum*), kleine zwarte bolletjes met een papil, nogal bonkige, olijvig getinte sporen en asci waarin in de dikke wand van de top een kamertje is uitgespaard.

Figuur 1. Eikendruivenpitje (*Botryosphaeria quercuum*)
(Foto: Nico Dam)

Figuur 2. Nonnenkapkluiwam (*Helvella spadicea*). (Foto: Martijn Oud)

26 april 2014: Geestmerambacht (Martijn Oud)

Het was een excursiedag met het mooiste weer van de wereld en dat bleef de hele dag zo. Begeleid door een achtergrondkoor van nachtegalen zette de stoet van 25 enthousiastelingen zich in beweging. In eerste instantie hadden we er een hard hoofd in of er wel genoeg paddenstoelen te vinden zouden zijn. Drie

weken daarvoor stond het er nog vol met voorjaarspaddenstoelen. Maar het zou kunnen dat de excursie onvoorzien toch te laat was gepland om al dat moois nog te kunnen zien. Ook kwam iemand met het verhaal dat er een week geleden twee jongens van een jaar of 12 waren betrapt met handen vol Kapjesmorieljes (*Mitrophora semilibera*) en Vingerhoedjes (*Verpa conica*). De beheerder van het terrein was nog achter ze aangegaan, maar de bengels waren in ene verdwenen.

Uiteindelijk bleek dit alles geen merkbare invloed te hebben op de vondsten, integendeel, want er werden zelfs meer paddenstoelen gevonden dan verwacht. Dat de Grote aderbekerszwammen (*Disciotis venosa*) er wat papperig uitzagen, namen we voor lief, want de perfecte staat waarin de vele Vingerhoedjes verkeerden, maakte weer veel goed. Naar mijn weten hebben we nog nooit zoveel Vingerhoedjes gezien als op deze excursie. Vele tientallen exemplaren stonden onder de vele meidoorns die het gebied rijk is. Ook de Nonnenkapkluiwam (*Helvella spadicea*) en de Kapjesmorieljes stonden er bij tientallen. Bijzonder was de aanblik van de enorme exemplaren van het Gewone morielje (*Morchella esculenta*). Er stond een exemplaar die bij nameten de 35 cm bleek te halen, maar bij aanraking gelijk door zijn fundament zakte van ellende. De plausibele verklaring hiervoor was dat dit oude exemplaar door micro-organismen poreus was geworden, van vocht verzadigd door de nachtelijke regenbuien en daardoor was opgezwollen tot extreme grootte (als iemand een logischer verklaring heeft dan horen we die graag!). Het Voorjaarsbreeksteeltje (*Pholiotina aporos*) en de Kastanje-inktzwam (*Parasola auricoma*) waren ook present, maar in slechts enkele exemplaren. Door de loop werden er nog veel verbazend mooie asco's gezien, o.a. het Plat rijpkelkje (*Cistella grevillei*), Besuikerd mestdwergschijfje (*Coprotus granuliformis*), Oevertviltmollisia (*Mollisia hydrophila*), de Rietviltmollisia (*Belonopsis retincola*) en de Bruinhaarkommetje (*Pirottaea nigrostriata*) op de bramentakken. Ik begrijp nog steeds niet dat er mensen zijn die op een paddenstoelenexcursie af komen en dan geen loop mee hebben om dit moois te aanschouwen! Totaal konden er 53 soorten worden genoteerd.

24 mei 2014: Kabbelaarsbank (Henk Remijn)

Voor de paddenstoelen was het in de voorbije periode te droog geweest. We vonden slechts 31 soorten, waarvan geen enkele echte voorjaarssoort. De meeste paddenstoelen werden gevonden door de takjes te inspecteren of er nog iets op zat wat op een paddenstoel leek. De onvermijdelijke Kraterkorstkogelzwam (*Eutypa maura*) als er minder vitale gewone esdoorns staan. Op enkele vochtige open plekken in het pad groeide zowaar nog Rietlandwimperzwam (*Scutellinia umbrorum*). Op riet is er ook altijd wel wat te vinden. In dit geval Oevertviltmollisia. De Gladde roosroest (*Phragmidium rosea-pimpinellifoliae*) werd aangetroffen op Egelantier. En zo werd het roestenboek van Aad ook nog gebruikt. Maar daarmee hebben we de hoogtepunten wel gehad.

31 mei 2014: Needse Achterveld (Marian Jagers)

Het Needse Achterveld, een natuurgebied gelegen ten oosten van Neede, bestaat voor een groot gedeelte uit gemengd bos op droge tot zeer natte ondergrond. Verspreid in het bos liggen meerdere grasvelden en op de ook aanwezige heideveldjes groeien Jeneverbessen. Het bos is omgeven door afgegraven, droge tot natte, weinig begroeide voormalige landbouwgronden. Een kleine kudde paarden en koeien begraaft het geheel omheinde gebied, waardoor er ook mestpaddenstoelen gevonden kunnen worden. Het resultaat van op en onder allerlei substraat kijken was uiteindelijk ruim 80 soorten. Onder andere werd Klein krentenbrikkorstje (*Cristinia helvetica*) gevonden, een soort met kleine dikwandige sporen die verkleuren in katoenblauw. Op een vondst van het algemeen voorkomende Gespentsvlies (*Botryobasidium subcoronatum*), een iel, ietwat vlokkelig korstje, bleek een andere schimmel aanwezig. Het was een parasiterende trilzwam uit het geslacht Schijftrilkorstje (*Achroomyces*). Aan de oever van een drassig stuk land lag een tiental vaarzen in de zon en bekeek, herkauwend op wat gras, hoe het groepje mycologen door het water stapte om de gabelstruiken te inspecteren die aan de overzijde van het water in grote aantallen groeiden. Dat inspecteren bleek succesvol. Het Harige Gabelfranjekelkje (*Incrucipulum sulphurellum*) werd diverse keren gevonden.

Figuur 3. Gabelfranjekelkje (*Incrucipulum sulphurellum*) op Gabelblad. (Foto: Stip Helleman)

21 juni 2014: 1000-soortendag Lauwersmeer (Inge Somhorst)

Op de langste dag van het jaar verzamelden 8 NMV-ers zich met zo'n 60 specialisten uit allerlei andere disciplines – vooral insectenkenners, maar ook liefhebbers van ander klein grut, floristen en bryologen – bij de SBB-schuur op de Ballastplaat. Voor de gelegenheid had Herman Sieben van SBB een vergunning geregeld voor enkele terreinen van Defensie, die normaal gesproken verboden gebied zijn, en zo konden we naar het zogeheten zoute-kwelgebied, direct achter de waddendijk, al lange tijd een wens van de Groningse karteerders. Op de kaart zijn gras- en rietlanden en moerasbosjes te zien. Eerlijk gezegd viel het een beetje tegen; het wilgenbosje was vrij droog, er lagen veel restanten van afgestorven duindoorns en er groeiden bramen en brandnetels. Toch nog 56 soorten. 's Middags togen we naar de andere kant van de N361, een SBB-terrein. Het natte, schrale kruipwilgveldje lag er prachtig bij met Bitterling en Moeraswespenorchis, maar er stond geen enkele padden-

stoel. Het naastgelegen loofbos met vooral veel Populier bleek interessanter. Hier stonden onder andere 4 soorten Rouwkorstjes: het Gewoon, Grijsbruin, Roestgeel en Glad rouwkorstje (*Tomentella sublilacina*, *T. caesiocinerea*, *T. bryophila*, *T. lapida*). We vonden er 47 soorten. De totaalijst bevatte slechts 5 agaricales, maar wel 35 (kleine) ascomyceten, 20 korstzwammen, 10 polyporen, 9 slijmzwammen, 5 cyphella-achtigen, 5 trilzwamachtigen en 1 koraaltje. 90 soorten dus, waarvan er 62(!) onder de microscoop zijn geweest, goed voor heel wat uurtjes napret. 17 soorten waren nog niet eerder in Groningen waargenomen. De 1000 soorten werden ruimschoots gehaald en er werden 2 nieuwe soorten (insecten) voor Nederland gevonden; een bloemvlieg (*Delia echinata*) en een prachtvlieg (*Homalocephala biumbrata*).

Figuur 4. Toefige labyrinthzwam (*Abortiporus biennis*)
(Foto: Huib de Kam)

weer aanwezig waren: de Satansboleet (*Boletus satanas*), Stekelkopamaniet (*Amanita solitaria*) en de Wortelende boleet (*Boletus radicans*) en Goudporieboleet (*Boletus impolitus*). Van de stekelzwammen die er voorkomen, is alleen de Wollige stekelzwam (*Phellodon confluens*) gevonden. De Eikenweerschijnzwam (*Pseudoinonotus dryadeus*) stond er ook weer in een verse gedaante. En het beginstadium van de mooie Toefige labyrinthzwam (*Abortiporus biennis*) oogt, met zijn witte 'knollen', voorzien van prachtige barnsteenkeurige guttatedruppels totaal anders dan de volgroeide verschijning met zijn waaier- tot rozetvormige toefen.

16 augustus 2014: Nieuwkoopse plassen (Hanneke den Held)

De Nieuwkoopse Plassen blijven verrassen... maar de grote vraag blijft waarom er op 16 augustus 2014 zo weinig paddenstoelen in het Nieuwkoopse plassengebied werden gevonden. In plaats van honderden veenmosklokjes slechts hier en daar een eenzaam exemplaar... Nou ja, ik overdrijf, het was een excursie die toch de moeite waard bleek. Om te beginnen vonden we, acht man en vrouw sterk, wat paddenstoelen die zo gewoon zijn dat ik

9 augustus 2014: Huis ten Donck (Huib de Kam)

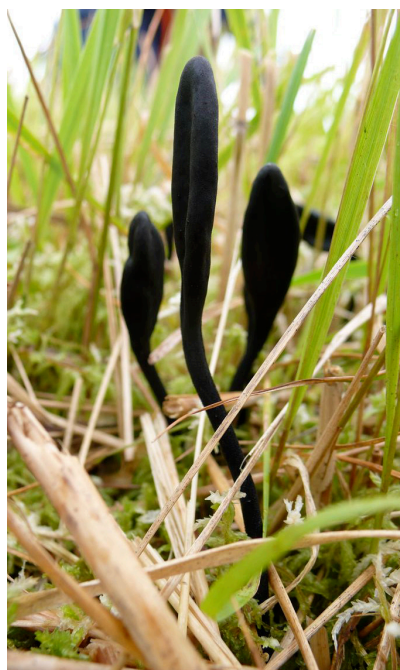
De vroege datum, nog in de zomer, was waarschijnlijk te vroeg om de paddenstoelenrijkdom van het befaamde kleibos te kunnen ervaren. Maar het 22 hectare grote park, 3 eeuwen oud, in Engelse landschapstijl, met mooie waterpartijen, is op zichzelf al de moeite waard om doorheen te wandelen. Het was een prachtige dag en er waren 10 verwachtingsvolle deelnemers aanwezig. De opbrengst was met 47 soorten niet geweldig, zeker niet als je weet wat er allemaal in dit mooie bos te vinden is. Vermeldenswaardig zijn toch altijd weer de vrijwel vaste bewoners van dit bos die ook nu

Figuur 5. Borstelige aardtong (*Trichoglossum walteri*). (Foto: Marc Schmitz)

ze bijna niet durf te noemen, zoals Gewone fopzwam (*Laccaria laccata*), Melksteelmycena (*Mycena galopus*) en Oranjegeel trechtertje (*Rickenella fibula*). Daarentegen waren typisch voor het veenmosrietland de drie gevonden exemplaren van het ‘Vergeten’ veenmosklokje (*Galerina hybrida*), een niet ongewone soort in laagveenmoeras. Het is echter nog steeds geen paddenstoel van “Naam en Faam”, en dus officieel niet bekend uit Nederland – maar ik heb gehoord dat dat mijn eigen schuld is. Gelukkig werd op verschillende plaatsen de excursie opgefleurd door het vrolijk rode Broos vuurzwammetje (*Hygrocybe helobia*), en eenmaal ook door de Trechterwasplaat (*Hygrocybe cantharellus*). Zeker bijzonder waren twee vondsten van een slijmzwam die als zeer zeldzaam te boek staat, het Netsporig pluimkussentje (*Symphytocarpus amaurochaetoides*), gedetermineerd door Bart van den Berg. Maar de klap op de vuurpijl was de vondst van vele tientallen Borstelige aardtongen (*Trichoglossum walteri*), uiterst zeldzaam en tot nu toe slechts bekend van twee plaatsen in Nederland (duinen en Flevoland). Kees Roobeek heeft de determinatie door Mirjam Veerkamp bevestigd. De nieuwe vindplaats staat nog niet in de digitale NMV-Verspreidingsatlas – alweer mijn schuld, ik vind al dat digitale gedoe zo moeilijk. Maar misschien wil iemand mij helpen?

23 augustus: Landgoed Voorstonden (Jan Dieker)

Begroet door een fikse hagelbui, maar op een verder droge, bewolkte en koele zomerdag begonnen 15 deelnemers aan hun zoektocht naar paddenstoelen op dit afwisselende landgoed. Die afwisseling bestond uit lanen met Zomereik en Beuk, deels op klei, een prachtig recent gerenoveerd parkbos en een vochtig rabattenbos met o.a. Els. Uiteindelijk resulteerde dit in een aantal van 188 taxa, waarvan 14 op de Rode Lijst.

Figuur 6. Bronskleurig eekhoorntjesbrood (*Boletus aereus*). (Foto: Martin Gotink)

Figuur 7. Gele wasplaat (*Hygrocybe chlorophana*). (Foto: Hugo van der Slot)

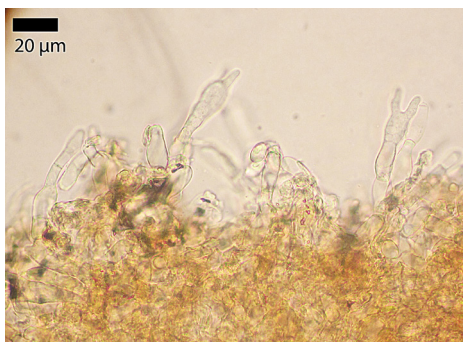
Het Bronskleurig eekhoorntjesbrood (*Boletus aereus*) in een berm met Beuk, stal de show met zijn kastanjebruin gekleurde hoeden en donker buigig gezwollen stelen. De Inktboleet (*Boletus pulverulentus*), de Kaneelboleet (*Gyroporus castaneus*) en de Bittere boleet (*Tylopilus felleus*) zijn andere soorten uit de groep van de boleten. Enkele bijzondere plaatjeszwammen zijn de Kortstelige satijnzwam (*Entoloma rusticoides*) en de Glanzende vezelkop (*Inocybe nitidiuscula*). Vermeldenswaard bij de

plaatjesloze vlieszwammen zijn de Tweekleurige korstzwam (*Laxitextum bicolor*), Zwetende kaaszwam (*Postia guttulata*), beide m.i. zich uitbreidend, Grootporiehoutzwam (*Polyporus arcularius*), Wrattig rouwkorstje (*Tomentella lilacinogrisea*) en het Geelrood dwergkorstje (*Trechispora alnicola*). De zakjeszwammen (ascomyceten) waren goed vertegenwoordigd met 24 taxa, waaronder het Eikenspinragschijfje (*Arachnopeziza aurelia*), Witstelige zadelkluiwzwam (*Helvella latispora*), Gewone melkbekerzwam (*Peziza succosa*) en het Groot moskussentje (*Pulvinula convexella*). Ook de allerkleinsten (micro's) kregen aandacht, wat resulteerde in substraatspecifieke vondsten als het Klaverschijnbekertje (*Pseudopeziza trifolii*) en het Zevenbladpuntkogeltje (*Mycosphaerella podagrariae*). Als toetje vermeld ik de vrij zeldzame slijmzwam het Rossig buiskussen (*Tubifera arachnoidea*).

30 augustus 2014: Voorne (Chiel Noordeloos & Eline Vis)

Op een zonnige zaterdagochtend gingen we met ongeveer 25 mensen op pad in het mooie natuurgebied van Voorns Duin, dat in beheer is van het Zuid-Hollands Landschap. Op de plek waar drie jaar geleden groot duinonderhoud was gepleegd, vertoonden zich al weer satijnzwammen, waaronder twee nieuwe soorten voor Nederland (door Chiel Noordeloos na afloop gedetermineerd als *Entoloma caeruleum* en *E. porphyrogriseum*) en *E. glaucobasis*, die velen van de groep nog niet eerder gezien hadden. De wasplaten lieten het wat afwe-

ten, maar daartegenover stond dat de Gele wasplaat (*Hygrocybe chlorophana*) voor het eerst gezien werd in dit gebied. Ook op het gebied van de 'korstjes' werd er heel wat gevonden, waaronder een nieuwe soort voor Nederland: *Thanatephorus sterigmatus*,

Figuur 8. Basidiën van *Thanatephorus sterigmatus* (Foto: Ida Bruggeman)

door Ida Bruggeman als zodanig gedetermineerd. Inclusief alle nadeterminaties kwam de lijst tot een mooi resultaat van 142 soorten, waaronder 21 Rode-Lijstsoorten.

6 september 2014: Mallebos (Ad Vliegenthart)

Negen enthousiaste deelnemers bezochten het Mallebos, een jong, nat loofbos van ongeveer 55 hectare groot. De bosperceelen bestaan uit Eik, Els, Linden, Es, Populier, Kers, Hazelaar en Walnoot. Langs de hoofdpaden staan beuken en iepen. Het hele jaar door zijn hier eigenlijk wel paddenstoelen te vinden, en ondanks dat het bos pas in 1980 is aangelegd, zitten daar best wel leuke soorten bij. Vanaf de eerste stappen die we in het bos zetten, lieten de paddenstoelen zich dan ook zien. Helaas niet zo veel exemplaren als vorig jaar, maar meer dan genoeg om de stemming er in te houden. We vonden o.a. de Vuurmelkzwam (*Lactarius pyrogalus*), Grijsgroene melkzwam (*Lactarius blennius*), Sombere knolparasolzwam (*Chlorophyllum olivieri*) en de Knotsvoetrechtterzwam (*Clitocybe clavipes*), maar ook de Tonnetjesmycena (*Mycena picta*), Kroontjesknotszwam (*Artomyces pyxidatus*), Donkerbruine stuifzwam (*Lycoperdon umbrinum*) en de Lilagrijze satijnzwam (*Entoloma mougeotii*) waren te zien. In totaal kunnen we 107 soorten op de lijst schrijven en dat valt eigenlijk best wel mee. Het Mallebos in Spijkenisse blijkt de zeker moeite waard om nog eens nader te bekijken.

Figuur 9. *Tonnetjesmycena* (*Mycena picta*). (Foto: Huib de Kam)

13 september 2014: Haaksbergerveen (Marian Jagers)

Het Haaksbergerveen, gelegen ten zuiden van Hengelo aan de grens met Duitsland, is een uitgestrekt voormalig hoogveen gebied. Het is vooral bekend vanwege de Blauwborst en de Adder. Paddenstoelen groeien er natuurlijk ook, al was het er daar eigenlijk iets te mooi weer voor. Het begin en einde van de route verliep door stroken gemengd bos, gelegen aan de randen van het veen. Daar werden door de dertien deelnemers de meeste soorten gevonden, onder andere Bleke wilgengordijnzwam (*Cortinarius urbicus*) en Rondsporige satijnzwam (*Entoloma juncinum*). In open terrein langs een fietspad trokken een paar

Figuur 10. *Lilaroze kalknetje* (*Badhamia lilacina*). (Foto: Marian Jagers)

Figuur 11. *Sterspoorvezelkop* (*Inocybe asterospora*). (Foto: Bert Tolsma)

kolossale Grote parasolzwammen (*Macrolepiota procera*) al vanuit de verte de aandacht. Aan deze vondst kon zonder fotograferen natuurlijk niet voorbij worden gegaan. Langs de graspaden in het veen werden vooral rode wasplaatjes gevonden, onder andere Trechterwasplaat (*Hygrocybe cantharellus*) en Broos vuurzwammetje (*H. helobia*). Ook werd daar een

prachtig Lilaroze kalknetje (*Badhamia lilacina*), een weinig gemelde slijmzame gevonden. De excursie leverde inclusief nadeterminaties bijna 160 soorten op.

20 september 2014: Slot Zeist (Bert Tolsma)

De excursie voerde ons naar 2 landgoederen van het Utrechts Landschap, namelijk de Niënhof bij Bunnik en Oostbroek bij De Bilt. Met 16 deelnemers werd het een interessante dag met een aantal leuke vondsten. Uiteraard, zou ik bijna zeggen, vonden we in beide gebieden de Kleibosrussula (*Russula pseudointegra*), want deze forse soort is redelijk algemeen in deze omgeving. Van helder rood tot spierwit en alles daartussen, staat hij vaak in grote groepen in de bermen, soms al in juli. Met een korstjeskenner in ons midden werden verder o.a. op naam gebracht: Karmijnrood netwatje (*Arcyria denudata*), Lang netwatje (*Arcyria obvelata*) en Zilveren schijnpluimpje (*Stemonitopsis typhina*). Vanaf de Niënhof naar Oostbroek is maar een klein eindje en daar konden we heerlijk pauzeren bij het winkeltje van Oostbroek. We vonden daar o.a. de Gelatineuze poria (*Gelatoporia pannocincta*) en het Tweekleurig elfenbankje (*Gloeoporus dichrous*). Ook de Streephoedridderzwam (*Tricholoma sejunctum*) is het vermelden waard. Tenslotte verbaast het je dat de Sterspoorvezelkop in de Standaardlijst als kwetsbaar staat genoemd, want het is een van de meest algemene vezelkoppen in onze klei-

bossen en -bermen (maar het biotoop geeft al een indicatie van het aantal atlasblokken waarin hij voorkomt).

27 september 2014: Groesbeekse bos (Lieke Vullings)

Met slechts 6 deelnemers (het was ook Buitenlandse Werkweek, waardoor er ongetwijfeld wat minder gegadigden

Figuur 12. *Trechtercantharel* (*Cantharellus tubaeformis*) (Foto: Anneke van der Putte)

waren) zijn we via slingerpaden door het “Kromme Beukenbos” van Groesbeek naar het plateau van de stuwwal (ca. 75 m hoog) gelopen, en later via een ander bosdeel weer afgedaald naar hotel De Wolfsberg, gelegen op circa 64 meter hoogte. Het was aangenaam weer om buiten te zijn en ondanks de droogte van de maand september vonden we die dag ruim 110 paddenstoelen. Voor mij als Groesbeekse zaten daar verrassend nieuwe soorten bij. Ik leerde die dag veel en dat is een goede reden om in 2015 weer een excursie in Zuidoost Nederland te leiden, en dan op de Sint-Jansberg in Plasmolen. Twee vliegen in een klap: een inventarisatie met geoefende NMV-ers, en voor mij als streekbewoner meer info over de paddenstoelen in ‘mijn bossen’. De leukste soort die we vonden, was de Trechtercantharel (*Cantharellus tubaeformis*). Wat een onopvallende soort, verstopt tussen mos en onder naaldverjonging, en wat een goede ogen hebben deze NMV-ers! Een ander eye-opener was de Roze raspzwam (*Steccherinum ochraceum* sl) op een stevige beuk die het jaar ervoor ook al voor een woud aan o.a. Porseleinzwammen, Bleke en Gewone oesterzwam had gezorgd. Natuurlijk was de dag te kort, maar toen we rond half vier wilden stoppen, gingen we toch nog eens flink door de knieën voor de Bietengordijnzwam (*Cortinarius umbrinolens*), alweer een heel verrassende soort die ik met eigen ogen mogelijk over het hoofd zou hebben gezien. Kortom, het Groesbeekse bos is voor mij weer een stuk interessanter en rijker geworden dan het toch al was.

4 oktober 2014: Zoogenbrink (Atte van den Berg)

Er zijn al heel wat excursies naar de Zoogenbrink geweest, maar het is een uitgestrekt landgoed, zodat je elke keer weer een andere route kunt lopen met ook weer andere paddenstoelen. Op 4 oktober verzamelden zich 11 deelnemers bij het station van Olst en vandaar waren we in korte tijd op de parkeerplaats bij het vroegere kantoor van het SBB. In totaal werden er 154 taxa gevonden. Jammer genoeg waren de stekelzwammen al zover heen dat ze niet meer op naam gebracht konden worden, behalve de ‘meest ordinaire’ Blauwvoetstekelzwam (*Sarcodon scabrosus*). Van de meeste taxa waren maar enkele exemplaren aanwezig. Op het eind werd nog een mooie groep gordijnzwammen gevonden, waar nog een tijd lang over gedelibereerd werd. We kwamen er niet uit. De foto ging naar Inge Somhorst, later gevolgd door een gedroogde collectie. En toen kwam het verlossende woord: de Kousevoetgordijnzwam (*Cortinarius saturninus*). Voor de eerste maal voor dit gebied geregistreerd, terwijl het al zo’n twintig jaar regelmatig bezocht wordt. Het was een prettige excursie met veel onderlinge discussie.

Figuur 13. Kousevoetgordijnzwam (*Cortinarius saturninus*). (Foto: Atte van den Berg)

11 oktober 2014: Kasteel Groeneveld (Aldert Gutter)

Kasteel Groeneveld, oorspronkelijk gebouwd in 1710, kende in eerste instantie een tuin die werd aangelegd in de Franse, formele stijl. Later, met name na 1830, werd het omgevormd in

de Engelse Landschapsstijl, en voorzien van lieflijke waterpartijen, heuveltjes, boomgroepen en romantisch slingerende paden. Het park is ca. 130 ha groot en is tegenwoordig in beheer bij Staatsbosbeheer. Ondanks de hevige concurrentie van de Binnenlandse werkweek op Schoorl, die op diezelfde dag startte, trok de excursie toch nog zo'n 25 enthousiaste mycologen. Een derde deel van de aangetroffen paddenstoelen bestond uit mycorrhizavormers (paddenstoelen die samenleven met bomen) in de kortgrazige, veelal door mos gedomineerde bermen van de lanen. Opvallend was dat de vruchtlichamen klein waren en zelden talrijk. Overbemesting zou daar wel eens debet aan kunnen zijn – de lanen worden door de hondenuitlaters intensief gebruikt. Het grootste deel van de gevonden paddenstoelen bestond uit houtbewonende paddenstoelen. Groeneveld is voor houtpaddenstoelen namelijk een waar lustoord, waar dood hout mag blijven liggen en groot dood hout alom aanwezig is. In totaal werden 115 soorten gevonden.

18 oktober 2014: Nijenrode (Gert Immerzeel)

Misschien dat het zeer fraaie nazomerweer, met 22° C, meespeelde, maar de opkomst was gigantisch. Het tellen van zo'n grote groep was lastig, omdat er steeds wel een paar aan het struinen waren of anderszins uit beeld, maar het waren ca. 50 deelnemers! Gelukkig had ik de ochtend- en middagroute al op een kaartje staan en ik was blij dat Martijn Oud bereid was

Figuur 14. 50 'paar ogen' aan de koffie achter de tuinschuur op Nijenrode. (Foto: Hanneke Waller)

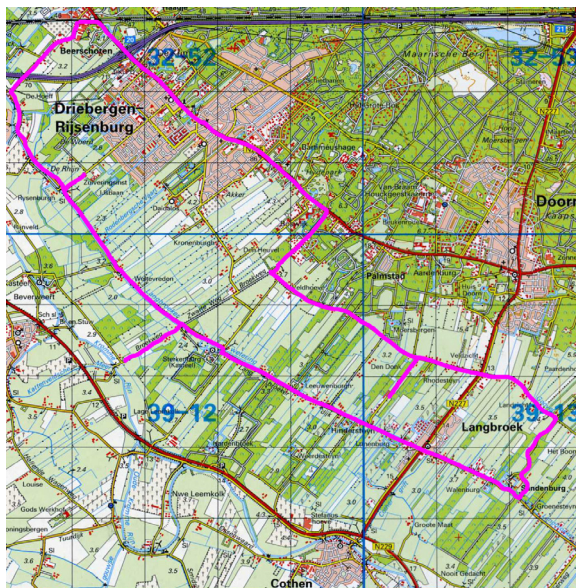
om de helft van de kudde voor zijn rekening te nemen en konden we iedereen rond krijgen. Zo op het eerste gezicht was er op paddenstoelengebied weinig te beleven, maar 50 paar ogen zien heel veel, en uiteindelijk kwam de totaallijst toch op maar liefst 278 soorten! Direct achter de tuinschuur waar we koffie dronken, groeide de Onwelriekende beurszwam (*Volvariella caesiointincta*), die veelvuldig gefotografeerd werd. Vanzelfsprekend werd er weer diverse soorten aan de Nijenrode-lijst toegevoegd, zoals de Zwarte truffelknots-

zwam (*Elaphocordyceps ophioglossoides*) op de Korrelige hertentruffel (*Elaphomyces granulatus*), die al wel van het landgoed bekend was. Een aantal bijzondere soorten die gevonden werd: Bleke boleet (*Boletus fechtneri*) in een oude eikenlaan; de Zwartgespikkelde wasplaat (*Camarophyllopsis atropuncta*) op het grachtalud; de Zonnegloedknotszwam (*Clavaria incarnata*) in een kastanjelaan, evenals de Valse viltparasolzwam (*Lepiota pilodes*), die verder in ons land alleen in Zuid-Limburg voorkomt. In een beukenlaan werd de

Violetbruine gordijnzwam (*Cortinarius balteatocumatilis*) gevonden. Tenslotte een paar kleintje die vermeldenswaard zijn: de Spinnewebsatijnzwam (*Entoloma araneosum*) en de Tere champignonparasol (*Leucoagaricus tener*). Al met al een geslaagde dag met tevreden deelnemers.

19 oktober 2014: Het Kromme-Rijn-gebied bij Odijk (Nico & Marjo Dam)

Het werd een fietsexcursie en dat is altijd toch weer wat spannend. Met ongeveer een dozijn deelnemers hebben we op 8 plekken gordijnzwammen gezocht. De afgelegde route staat op het bijgaande kaartje, voor wie het allemaal wel eens controleren wil. Na 50 meter buitelden de eerste fietsers al over elkaar heen: de berm van de Odijkerweg bleek vol kleine *Telamonia*'s te staan. Een eindje verderop, langs de Rijnseweg, begon het grotere werk: enorme bruine hoeden in een grasberm onder loofbomen. Het bleken Grote krulzomen te zijn, waarvan de bruine hoed donkergroen werd na aanstippen met 'after-bite', waarvan de werkzame stof ammonia is: *Paxillus ammoniavirescens*, dus. Volgens recent werk van P. Jargeat et al. (Fungal Biology 118 (2014): 12-31) is dit de correcte naam voor de soort die bij ons *P. validus* genoemd wordt. Weer even verder, een klein stukje langs de Rijsenburgse laan, vonden we de eerste *Phlegmacium*s, namelijk Purperen gordijnzwammen (*Cortinarius purpurascens*), een soort die in het rivierengebied niet zo heel zeldzaam is. Maar ook daar is weer wat mee aan de hand. Een aantal excursiedeelnemers was

Figuur 15. Het gebied van de fiets-Gordijnzwammenexcursie, in rozepaars aangegeven.

net terug van een weekje gordijnzwammen zoeken in Thüringen, en had daar wat bijgeleerd over de *C. purpurascens*-groep (zie G. Saar et al. (2014) in Journal JEC 14: 140-161). Het gaat in deze groep om 3 soorten, en onze vondst sleutelt zonder problemen uit naar *C. collocandoides*. Die soort vonden we later nog een paar keer, en later

Figuur 16. *Cortinarius collocandoides*. (Foto: Nico Dam)

in het jaar ook elders. Het lijkt de onderhavige excursieleider niet onmogelijk dat het grootste deel van de Nederlandse meldingen van *C. purpurascens* in feite *C. collocandoides* betreft. In totaal vonden we deze dag 15 soorten Gordijnzwammen. Van een nabespreking kwam vanwege de weersomstandigheden en de vermoeide benen helaas niks terecht; dat doen we in 2015 beter.

25 oktober 2014: Boswachterij Dorst (Luciën Rommelaars)

Tilburg bereiken viel in dit weekend niet mee. Sommige NMV-ers moesten helaas afzien van deelname, omdat Tilburg per trein onbereikbaar was. Het onder het station doorschuiven van een tunnelbak had verzakkingen van perrons veroorzaakt. Ook automobilisten troffen het niet, want de afslag vanaf de snelweg naar mijn huisadres was afgesloten en noodgedwongen moest men een aantal kilometers omrijden (en zie dan maar weer eens de ontmoetingsplek te vinden). Gelukkig brengt navigatie tegenwoordig iedereen vroeg of laat op de gewenste plek. De koffie smaakte goed en met een kleine vertraging vertrokken vijf deelnemers richting Dorst. Het was heerlijk weer: prettige temperatuur, weinig wind, licht bewolkt. Eerst bezochten we enkele lemige ruggen van wat oudere leemputten. Verschillende *Telamonia*'s waren onder de wilgen, populieren en elzen te vinden en dat zijn nu net de soorten waar sommige mensen erg veel belangstelling voor hebben. En dat kostte dus wat tijd. Het hoofddoel van deze dag was voor mij echter het voormalige reservaat. In dit deel van de boswachterij liggen de nieuwere leemkuilen, met daar omheen schrale graslanden waar de kans op het vinden van typische graslandpaddenstoelen groot is, mits de omstandigheden natuurlijk goed zijn. We troffen het enorm: voor het eerst sinds jaren was het aantal verschillende soorten fantastisch. Diverse *Entoloma*'s, *Hygrocybe*'s, *Clavaria*-achtigen en *Geoglossums* werden gevonden. De dozen vulden zich al snel en we waren bijna niet weg te branden uit dit geweldige terrein. Later dan misschien de bedoeling was, maar wel voldaan, waren we weer terug bij de auto's. Vervolgens begon voor sommigen van ons het 'huiswerk' en na ongeveer een week had ik lijstjes binnen van het microscopisch gecontroleerde materiaal. De resultaten waren heel mooi: 195 verschillende soorten zijn waargenomen. 139 agaricales, 34 aphyllophorales, 8 ascomyceten, 8 gasteromyceten en 6 phragmobasidiomyceten. 31 Soorten prijken op de Rode Lijst 2008. Bijzonder was de vondst van *Hypoxylon subtiginense*. De soort is

weliswaar niet nieuw voor Nederland, maar hij heeft nog geen codenummer. Voor mij bijzonder en nieuw voor Dorst waren in het schrale grasland: Verblekende knotszwam (*Clavulinopsis luteoalba*), Fraaie knotszwam (*Clavulinopsis laeticolor*) en Strogele knotszwam (*Clavaria straminea*). En tot

Figuur 17. Somber staalsteeltje (*Entoloma polioopus*). (Foto: Luciën Rommelaars)

slot: van de 14 *Entoloma*'s die werden waargenomen, groeiden er 13 in het schrale grasland. We kunnen terugkijken op niet alleen een geslaagde excursie, maar ook op een excursie vol verrassingen.

1 november 2014: Rotstergaasterwallen (Jan van der Heide & Rob Chrispijn)

Het nadeel van een bezoek aan een mycologisch rijk paddenstoelengebied is dat het eigenlijk alleen maar kan tegenvallen, omdat de weersomstandigheden nu eenmaal zelden optimaal zijn. Dat gold ook voor deze excursie waar de 15 deelnemers weliswaar 9 soorten wasplaten aantroffen, maar dit aantal is voor een Wasplatenreservaat, dat boogt op 25 soorten wasplaten, aan de magere kant. Daarvan was de Klaprooswasplaat (*Hygrocybe splendidissima*) de mooiste en de meest zeldzame. Een andere graslandspecialiteit van dit gebied is de Porfiersatijnzwam (*Entoloma porphyrophaeum*), een vrij forse, bedreigde satijnzwam die we hier op twee plekken vonden. Er werden ook soorten genoteerd die nieuw zijn voor dit terrein, zoals de Valse witte mestinkzwam (*Coprinopsis pseudonivea*) en de Strogele stropharia (*Stropharia luteonitens*). In totaal werden er slechts veertig soorten waargenomen. Ter compensatie hiervan staat ruim 25% op de Rode Lijst, bijvoorbeeld ook de in ons land zeer zeldzame, bedreigde Strogele knotszwam (*Clavaria straminia*), die nieuw voor Friesland bleek te zijn.

8 november 2014: Kennemerstrand (Martijn Oud)

Een excursie naar de beroemde en beruchte duinen van "La Maranda" garandeert een hoge opkomst. Ze zijn beroemd vanwege de vele paddenstoelen en berucht vanwege de vele duindoorns en liggen ten zuiden van het bij plantenkenners bekende Kennemerstrand. Van de aanwezigheid van vele duindoorns wist niet iedereen, want anders waren er waarschijnlijk wel minder mensen op deze excursie afgekomen. Het jonge, nog dynamische duingebied blijkt zeer geschikt voor zeer specifieke paddenstoelensorten. Oorzaak daarvan is de

bres in de zeeduinen, waar het zeewater nog steeds bij tijd en wijle naar binnen en naar buiten stroomt. Veel planten worden onder invloed van wind en zeewater bedekt met een laagje zand en sterven af, en dat vormt een prachtig substraat voor paddenstoelen die gespecialiseerd zijn om in dit maritieme milieu te overleven. Een deel van de excursie onttaarde in een soort 'survival of the fittest' want het viel soms niet mee om de barrières van duindoornstruwelen te passeren. De meest opvallende vondst van de excursie waren de vele Helmharpoenzwammen (*Hohenbuehelia culmicola*) op een van de zeeduinen. Aan de voet van de helmpollen zaten

Figuur 18. *Helmharpoenzwam* (*Hohenbuehelia culmicola*). (Foto: Martijn Oud)

niet enkele, maar zeker enige tientallen exemplaren van deze zeldzame en bedreigde soort. Andere bijzondere vondsten waren (onder andere) de Dwergleemhoed (*Agrocybe pusiola*), Helminktzwam (*Coprinopsis ammophilae*), de Zandparasolzwam (*Lepiota brunneolilacea*), de Duinstinkzwam (*Phallus hadriani*), vele Zandtulpjes (*Peziza ammophila*) en de niet te tellen Duinfranjehoeden (*Psathyrella ammophila*). Totaal 55 soorten (en dat voor de zeeduin-
nen!) met een hoog Rode-Lijstgehalte.

15 november 2014: Meijendel (Leo Jalink)

De weersvoorspelling voor 15 november 2014 was bar slecht. Op het verzamelpunt bij het station kwam de regen met bakken uit de hemel en ondanks dat waren er toch 19 mycologen komen opdagen voor de excursie naar Meijendel. Daar bezochten we een groot natuurherstelproject in de duinen, gelegen tegen de binnenduinrand nabij Duinrel. Grote delen van het gebied zijn geplagd en het zand stuift weer volop. Dat kalkrijke zand komt ook terecht op de gespaarde stukken duingrasland en meidoornbosjes, die daardoor een verjongingskuur ondergaan en een uitzonderlijke rijkdom aan paddenstoelen hebben. We vonden maar liefst 4 soorten aardtongen, 6 soorten aardsterren waaronder de zeldzame Bruine aardster (*Geastrum elegans*), 8 verschillende wasplaten en 3 soorten knotszwammen. Ook typische

duinsoorten zoals de lila variant van het Duinmostrechttertje (*Omphalina galericolor* var. *lilacinicolor*) en het Gesteeld mosoortje (*Arrhenia spathulata*) waren regelmatig te zien. En heel bijzonder in het kale zand op tal van plekken grote groepen speldenprikzwammen, op begraven of zichtbare paardenkeutels. Voor het overgrote deel betrof het de Kleine speldenprikzwam (*Poronia erici*), een soort met een duidelijke voorkeur voor een kalkrijke bodem. Maar ook de Grote speldenprikzwam (*P. punctata*) was aanwezig. Microscopisch zijn beide soorten gemakkelijk te onderscheiden op basis van de sporenmaten, macroscopisch is dat wat lastiger: het aantal speldenprikjes, de grootte of de soort mest zijn absoluut onbetrouwbaar als determinatiekenmerk. Hier in de duinen is de Kleine vaak groter dan de Grote en heeft de Kleine ook meer speldenprikjes. Wel bruikbaar in het veld is de verhouding tussen de doorsnede (breedte) van het witte schijfje (waar de speldenprikjes in zitten) en de hoogte van het hele vruchtlichaam (inclusief de steelvormige verlenging in de mest): breder dan hoog (nauwelijks steelvor-

Figuur 19 en 20. Kleine speldenprikzwam (*Poronia erici*); (onder) Grote speldenprikzwam (*P. punctata*). (Foto's: Cora van der Plaats)

mig verlengd) is kenmerkend voor de Kleine speldenprikzwam; hoger dan breed (1,5 tot 2 maal) en duidelijk steelvormig verlengd is de Grote speldenprikzwam. Het grootste deel van de excursie was het zowaar droog zodat de fotografen alle moois ook konden vereeuwigen. Op het allerlaatst werden we toch nog even goed nat, maar alle deelnemers waren zeer voldaan door het prachtige landschap en de rijke oogst aan soorten, in totaal maar liefst 139.

Tabel 1. *Overzicht aantal deelnemers en aantal gevonden taxa NMV-excursies 2014.*

Datum	Terrein	Leiding	Aantal Deelnemers	Aantal taxa
13 april	Berendonck	Nico & Marjo Dam	8	95
26 april	Geestmerambacht	Martijn Oud	25	53
10 mei	Abbertstrand	Atte van den Berg	afgelast	
24 mei	Goeree/Kabbelaarsbank	Henk Remijn	6	31
31 mei	Needse Achterveld	Marian Jagers	4	82
21 juni	Lauwersmeer	Inge Somhorst	8	90
28 juni	Roostenexcursie	Aad Termorshuizen	Geen gegevens	
9 aug.	Huys ten Donck, Ridderkerk	Huib de Kam	10	47
16 aug.	Nieuwkoopse plassen	Hanneke den Held	8	18
23 aug.	Landgoed Voorstonden	Jan Dieker	16	188
30 aug.	Voorne	Chiel Noordeloos / Eline Vis	25	142
6 sept.	Mallebos	Ad Vliegenthart	9	107
13 sept.	Haaksbergerveen	Marian Jagers	13	159
20 sept.	Slot Zeist	Bert Tolsma	16	79
27 sept.	Groesbeekse bos	Lieke Vullings	6	111
4 okt.	Zogenbrink	Atte van den Berg	11	154
11 okt.	Kasteel Groeneveld	Aldert Gutter	25	115
18 okt.	Nijenrode	Gert Immerzeel	50	278
19 okt.	Kromme Rijn (fietsexcursie)	Nico & Marjo Dam	12	77
25 okt.	Boswachterij Dorst	Luciën Rommelaars	5	195
1 nov.	Rotstergaasterwallen	Jan van der Heide / Rob Chrispijn	15	40
8 nov.	Kennemerstrand	Martijn Oud	38	55
15 nov.	Meyendel	Leo Jalink	19	139
			-----	-----
			329	2255
		Gemiddeld aantal	15,7	107,4